

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

Generalis disputatio aduersus eos qui motu animam definierant cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

comprehendat? Nam quod ait Simplicius contrariorum eandem esse scientiam; hoc ipsum est quod quaeritur, quomodo fieri posset ut contrarium vtrumque comprehendat, si cognoscens & cogniti necessaria similitudo sit. Quare aut cognitionis modum exponere illi non potuerunt, aut vnum contrarium ex altero cognosci voluerunt. Quod nil aliud est, quam cognosci ex accidenti & ratiocinationis vsu, quae nullum in bestiis & in irrationali anima locum habet.

Quod autem addit (quare & nomina sequuntur) ad posteriores solos pertinet, qui alterum duntaxat contrarium principium dixerunt aut animam esse: duobusque modis licet exponere. Aut eos ex sua quemque sententia rationem nominis reddidisse; aut ex nomine argumentum quaesisse ad suam sententiam comprobendam. Etenim qui calidum posuerunt, *ἡ ψυχή*, id est viuere, quod est feruere, dictum fuisse inquebant à calido; quasi anima calidum quidpiam sit & feruor. Qui verò frigidum, *ψυχρὴ*, animam *ἄπο τοῦ ψυχρῆ*, id est à frigido nominatam, ideoque frigidum quidpiam & aquam esse quod respiratione perenni, euentatione, ac refrigeratione sustentetur, dum prohibetur ne immoderatus cordis calor frigidum & aquam animae naturam absumat. Socrates quoque apud Platonem in Cratylo animam dictam fuisse, *ψυχρὴ* affirmavit, quod in corpore quidpiam sit *ψυχρὸν*, id est refrigerans ipsum, quo refrigerante cessante pereat corpus & moriatur. Vniuersam tandem hanc veterum sententiarum commemorationem concludit.

GENERALIS DISPUTATIO
aduersus eos, qui motu animam definiunt.

CAPVT III.

Veterum sententias haecenus commemoratas expendit deinceps Philosophus & confutat: quam verè tertiam huius libri partem esse ait Auerroes. Tria verò praesertim fuisse dictum est, quae illi agnouerunt in anima; eam inquam principium esse motus, principium esse cognitionis, & esse incorpoream tenuissimamque substantiam. Motus tamen & cognitio potissimum tribuebantur illi: nam tertium propterea consequi videbatur, quod eiusmodi natura tenuis promptior ad motum sit faciliusque subeat & peruadat corpora: quam ob causam ignem aut aërem animam esse eorum aliqui affirmarunt. Quod si absolute diceretur de anima; non solum de rationali, quae incorporea prorsus est & spiritalis, sed & de ceteris verum esset: quippe conditione sua neque corpora sunt neque propriam sibi quantitatem habent, ut nec reliquae formae; sed & magis, quam illae, eluatae sunt à materia: sentiens praesertim, quae cognoscendi vi materialia omnia & corporea ad immaterialitatem quandam & incorporeitatem traducit, dum absque vlla mole in cognoscente cognita formae suscipiuntur. At peccarunt in eo, quod non absolute incorpoream esse animam pronuntiarunt, sed tenuissimum

quodpiam corpus. Aristoteles autem hoc tertio capite praetermissio, quod in disputatione non erat praecipuum; priora duo, motum & cognitionem, persequitur. Primumque vniuersè aduersus eos disputat, qui ex motu animam definiunt. Deinde Platonem seorsim ac Democritum aggreditur, qui animam primò mouere seipsam, deinde impellere corpus inquebant. Tum contra eos agit, qui harmoniam qualitatum esse voluerant. Post dubitationem exponit quandam, quae per se moueri animam probari videbatur. Mox ad Xenocratem sese conuertit, qui numerum esse mouentem seipsum dixerat. Inde transit ad eos, qui cognitionem spectantes ex elementis eam composuerant. Ac demum de animae partibilitate ac diffusione per corporum partes differit.

Digestio VII. An & quatenus Anima moueatur.

IN quibus illud statim intelligas, haud propterea philosophos hosce reprehendi, quod mouendi & cognoscendi vim agnouissent in anima; sed quod non satis sapienter philosophati de illis essent: motam eam inquebant mouere, maximeque mobili constare corpore, ut facile moueatur: aut ex rerum omnium componi principiis, ut cognoscat omnes. Atque quod ad rationes attinet, quibus eos aggreditur; sanè illas fatentur interpretes non omnino firmas esse ac necessarias, si per se considerentur accurataque demonstrationis trutina pensitentur: satis tamen eos urge-re, qui ita opinarentur, atque ad homines adferri ab Aristotele ex ijs, quae concedebantur ab illis.

Ergo cum animam omnino non moueri probare incipit, aduersus Platonem institui disputationem Philoponus & Simplicius & Themistius arbitrantur: longaque Philoponus oratione digreditur, ut eos ostendat non tam re, quam uocibus dissentire. Namque in 3. Physic. lib. Aristoteles quoque motum definiuit esse actum eius, quod est potestate, quatenus potestate; hoc est progressionem & viam à potestate ad actum. Idemque ipse in 3. huius operis libro animam affirmabit potestate esse ad res omnes intelligendas, actumque fieri intelligendo: & esse tabellae persimilem, in qua scriptum sit nihil, sed quid vis scribi possit. Nimirum dum ab huiusmodi potestate progreditur ad actum anima, mouebitur. Eademque anima ex vitio ad virtutem mutatur & rursus ex virtute ad vitium, quae velut priuatio & habitus sunt. Tum verò motus imperfectum actum significat, qui ad perfectionem tendit: & anima dum ab ignoratione ad scientiam, & à propositionibus ad Conclusionem progreditur, ab imperfecto ad perfectum tendit; mouetur ergo. Ad extremum ubi prius est & posterius, necesse est esse tempus; & ubi est tempus, oportet esse motum, ut in 4. Physic. demonstratur: at in anima prius est & posterius, dum non omnia simul, sed vnum post alterum, & principia prius, post conclusionem intelligit, priusquam vitium habet aut ignoracionem, posterius virtutem vel scientiam; igitur in ea quoque tempus est & motus: etsi haec non synonymè, sed omonymè in anima dixeris nominati.

Aristotelem quoque moueri animam concessit.